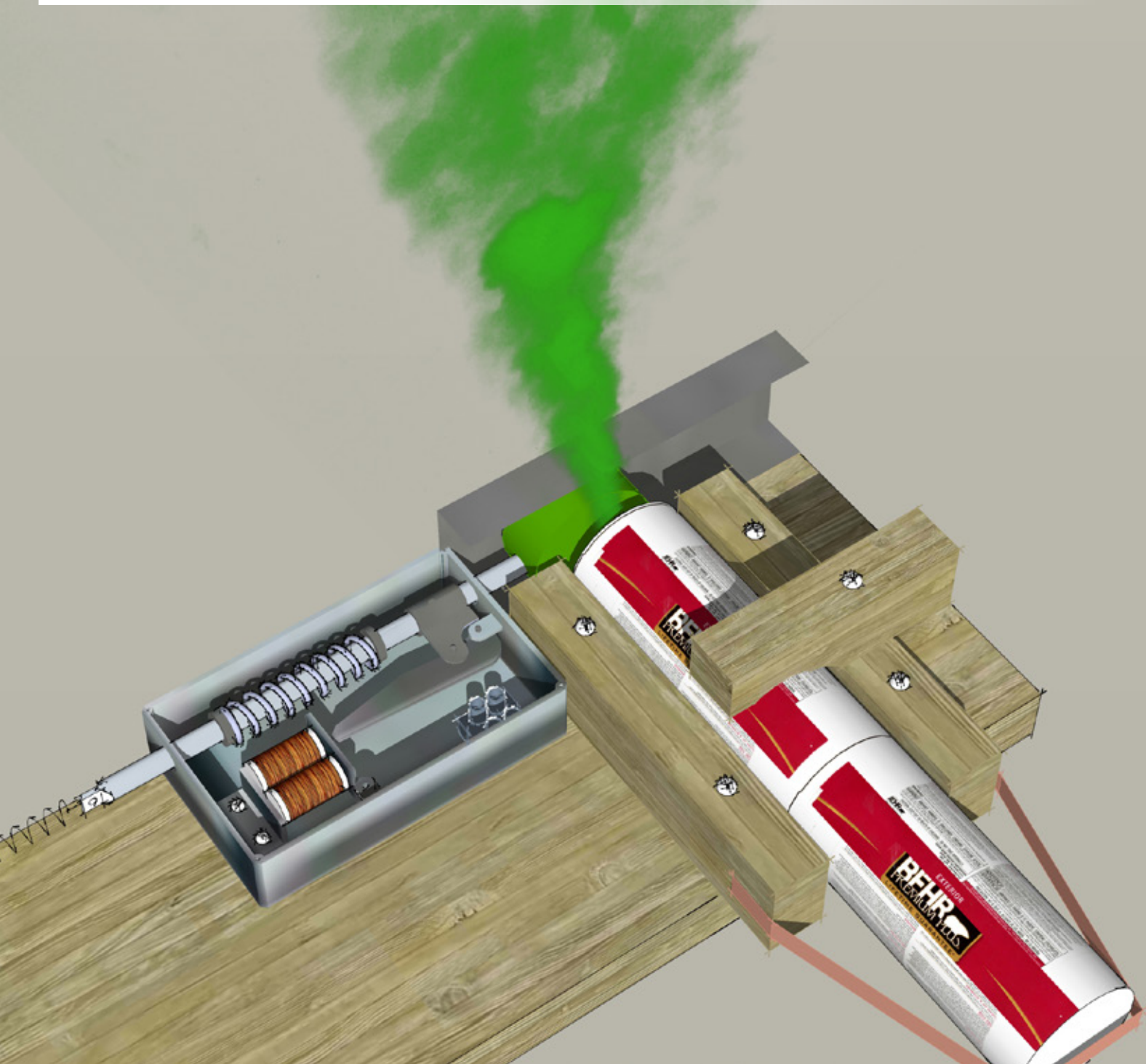

KUNSTGREPEN

VPT-erelid Dhian Siang Lie zei ooit: "Podiumtechniek bestaat niet. Er bestaat alleen techniek, en die kun je toepassen op een podium." Dus waarom zou je enkel naar middelen grijpen die voor theater bedoeld zijn? Kunst vraagt om een vrije geest – het verlangde effect soms om een verrassende oplossing.

Voor betaalbare gekleurde rook kozen de

De geest uit de koker

| TEKST: GERBRAND BORGENDORFF | ILLUSTRATIE: ERIC HELDENS |

Holes, een coproductie van De Jonge Republiek en Tryater, is een bewerking van het gelijknamige boek van Louis Sachar. Hoofdperson is Stanley Yelnats (een rol van Tim Linde), die moet kiezen of hij zijn leven laat bepalen door zijn treurige familiegeschiedenis of zijn eigen keuzes moet leren maken.

Min of meer per ongeluk belandt Stanley in het strafkamp Green Lake als hij ten onrechte veroordeeld wordt voor het stelen van een paar schoenen. "Ik mocht kiezen tussen de gevangenis of kamp en ik was nog nooit op kamp geweest." Dat valt dus vies tegen. Maar verbaasd is hij niet. Zijn hele familie wordt al een paar generaties lang achtervolgd door pech. Allemaal de schuld van zijn overgrootvader die een gelofte verbrak en daarmee zijn familie in het ongeluk stortte.

Gekleurde rook

Green Lake was vroeger een welvarend stadje waar onderwijzeres Katherine Bartlow viel voor de charmes van de zwarte Sam. Dat was tegen de zin van de rijke meneer Walker, die ook een oogje op haar had. Hij vermoordde Sam, waarna Kate vlucht. Ze beroofde daarna rijke mannen en haar schat zou begraven zijn in Green Lake. Ms. Walker, een nazaat van de moordenaar, is anno nu directeur van het strafkamp. Zij is op zoek naar de schat en laat de jongens gaten graven. Alles wat ze vinden moeten ze direct inleveren.

Als een van zijn medegevangenen vlucht moet Stanley kiezen: apathisch blijven of zijn vriend achterna gaan de woestijn in om hem te helpen. Hij voelt er niks voor, maar dan verschijnt de geest van Kate om op hem in te praten: het gaat niet om het resultaat, maar om het juiste doen. De voorstelling *Holes* bevat veel effecten: ontploffingen, een bootje dat door het zand wordt getrokken, opblaasbare varkens, landrovers en rook. En in een droomscène wilde de regisseur een effect met gekleurde rook hebben.

Wat gebeurt er?

Voor betaalbare gekleurde rook kozen de makers voor een rookeffect uit de feestwinkel. Dat bestond uit een koker met aan beide kanten een dop. Een van de doppen heeft de kleur van de rook die eruit komt. De andere dop heeft een strijklak, net als op een luciferdoosje.

Als je de gekleurde dop verwijdert en je strijkt met de koker langs het strijklak van de andere dop, dan volgt een ontsteking. Een legale strijker dus.

Probleem was alleen: hoe activeer je dit effect? Aanvankelijk zou een acteur de strijker bedienen, maar het bleek onmogelijk om dat zo te doen dat het publiek dat niet zag. Het magisch bedoelde effect zou dan in het water vallen. Er moest dus een afstandsbediening worden bedacht.

Hoofd techniek Ekko de Bakker besloot gebruik te maken van een vertrouwd hulpmiddel: de elektrische deuropener. De koker met het rookeffect werd vastgeklemd met de ontsteking op de rand van het strijklak. Zolang de dop met het strijklak stilstond gebeurde er niets. Maar als de dop zou schuiven, dan zou het rookeffect worden geactiveerd.

Dat schuiven werd veroorzaakt door de pen van een elektrische deuropener tegen de dop te laten duwen. Dat gebeurde als de deuropener elektrisch ontgrendeld werd. De pen werd met een veer naar buiten geduwd en de dop schuurde langs de koker, waarna de rook zou verschijnen. Een belangrijk voordeel aan deze constructie is dat de opener niet uit zichzelf zou kunnen openen. Het effect deed zich dus alleen voor als het geactiveerd werd. En zo is het ook bijna altijd gegaan. Het ging maar één keer verkeerd. Niet doordat het effect op het verkeerde moment kwam, maar doordat de koker nat was geworden. De opener werkte prima, maar door de nattigheid werkte het effect niet. Jammer natuurlijk, maar ook bijna onvermijdelijk bij een buitenvoorstelling. <<

Zelf ervaring met het gebruik van 'oneigenlijke' (technische) middelen voor theateffecten? Laat het ons weten, we beschrijven het graag in deze rubriek! Mail naar kunstgrepen@zichtlijnen.nl.

makers een rookeffect uit de feestwinkel